HYLDEST UDEN ORD

Af redaktør *Ib Eichner-Larsen*

Med al respekt for de kunstnere, som tidligere har tegnet kongefrimærker for Grønlands Postvæsen, så kan der dog næppe være tvivl om, at det mærke, som kommer den 20. april i år som mindefrimærke for kong Frederik IX, er langt det smukkeste. Det er kongen. Det er Grønland. Det er kongens livslange interesse for Grønland.

Egentlig var det på en helt anden baggrund, dette frimærke blev til. Det var meningen, at det skulle udsendes i anledning af kongens 25 års regeringsjubilæum, men nu ville skæbnen, at det mærke, som skulle markere en glædelig og festlig anledning i stedet blev en mindevarde for en morark og hans indsats for landsmændene i nord. Grønlands Postvæsen tabte dog ikke den oprindelige anledning af syne, da man efter kongens død foreslog kongehuset, at mærket i stedet blev udsendt som et mindefrimærke. Årstallene på mærket blev ændret fra 1947–1972 til 1899–1972, men udgivelsesdagen den 20. april, den dag regeringsjubilæet skulle have været fejret, blev fastholdt.

Frimærket er blevet til med megen omtanke, hvilket afsløres gennem forskellige detaljer i mærkebilledet. Først må dog fastslås, at der er to, der har æren for det vellykkede resultat. Det er Jens Rosing, som er kendt af tidsskriftets læsere, og det er den svenske gravør Czeslaw Slania, som har graveret de fleste af den nyere tids danske og grønlandske frimærker. Det er Jens Rosings ide, der ligger til grund. Gennem flere år har han tumlet med tankerne om at lave et frimærke, der viste kongeskibet „Dannebrog" i storisen. Tanken udkrystalliseredes i det motiv, som danner baggrunden for kongens portræt: Dannebrog for anker ud for Umanak med stedets karakteristiske fjeldsilhouet som dybdeafgrænsning. I mærkets højre side skulle kongens portræt placeres, så det dominerede forgrunden af mærket. Kongen skulle vises i anorak og med admiralskasket – den påklædning, som var karakteristisk for kongen, når han besøgte vort nordlige amt.

Her indgik Rosing og Slania den aftale, at sidstnævnte skulle lægge hånd til majestætens ansigtstræk, som skulle graveres på basis af et fotografi. Slania har tidligere dokumenteret, at han mestrer denne kunst, og det bliver ikke det sidste frimærke fra hans hånd, skabt efter „foto til gravstik"-metoden.

Man ser således, at det smukke frimærke er blevet til på basis af et frugtbart samarbejde, hvor hver kunstner har ydet det bedste på sit felt i overensstemmelse med indbygget sans og temperament.

Og så lidt om detaljerne bag frimærket. Det er jo for det første karakteristisk for Jens Rosing, at han som baggrund for sine mærker vælger et motiv med en korrekt geografisk placering, således at grønlændere og grønlandsfarere kan genkende motivet på mærket. Måske har Jens Rosing haft i tankerne, da han tegnede frimærket som jubilæumsmærke, at det var i denne del af Vestgrønland kong Frederik, dengang kronprins, 50 år forinden for første gang fik et indtryk af de barske vilkår, hvorunder sejladsen på Grønland ofte afvikledes.

Det var i 1921, som Knud Rasmussen betegnede som et mærkeår for Grønland. Man fejrede 200 året for Hans Egedes ankomst til Grønland, og som et led i festlighederne indgik det første kongebesøg i det høje nord: Kong Christian X's Grønlandsfærd med kongeskibet „Island", hvor han var ledsaget af dronning Alexandrine, kronprins Frederik og prins Knud. Umiddelbart efter afslutningen af store festligheder i Godthåb indløb meddelelsen om S/S „Bele"s forlis på klipperne ved Søndre Upernavik, og kongeskibet, som var udstyret med „trådløs telegraf", deltog i redningsaktionen. Ingen menneskeliv gik tabt, men for Knud Rasmussen var forliset ensbetydende med betydelige vanskeligheder, eftersom en væsentlig del af hans udstyr til Den 5. Thuleekspedition, blandt andet overvintringshuset, gik tabt ved forliset.

Videre er der anledning til at lægge mærke til den typografi, der er anvendt på mindefrimærket. Den svarer ikke helt til den gængse på grønlandske frimærker, og forklaringen er den, at typerne er hentet fra kongeskibet „Dannebrog"s navnebrædt på agterspejlet. Også på anden måde har kongeskibet inspireret, idet Jens Rosing, da han søgte motivet til det førstedagsstempel, som er fremstillet til anvendelse i Godthåb/Nûk på udgivelsesdagen, lod sig inspirere af kongeskibets vå-

benskjold. Det er sådan, at ethvert skib i den danske Marine har sit eget våbenskjold, og naturligvis danner admiralens eget skib ingen undtagelse. Symbolet med ankeret og korstegnet er hentet fra dette våbenskjold.

Endelig bør det noteres, at Grønlands Postvæsen på eget initiativ forhøjede frimærkets pålydende – 60 øre – med et tillæg på ti øre til fordel for „Kong Frederik og dronning Ingrids Fond til fordel for humanitære og kulturelle Formål" – et fond, der blev oprettet ved kongens død.

Litteraturhenvisning:
Knud Rasmussen: »Fra Grønland til Stillehavet« (1925) Bind 1, s. 21.